

lehetek rájuk. Talán jó hatással is, olyannal, hogy ők is jót tegyenek maguk körül. [...] Hogy boldogan éljenek. A halálukig. Ez a legfontosabb. Nekik egy boldog életet kell élni.”

És ez a cél, a végállomás, a megérkezés helye. Ezért érdemes elolvasni a könyvet mindenkinek, aki együtt akar bolyongani a narrátorral Kína varázslatosan szép, törekeny és pusztuló tájain, csodálatos teapavilonok, faragott szantálfa Buddhák között, régi könyvtárak termeiben vagy mesés kertek sétányain, és ugyanígy azoknak is, akik szeretnék egy lépést tenni a keleti bölcsesség és saját megvilágosodásuk felé.

THIMÁR ATTILA

(Magvető Kiadó, Budapest, 2004,
299 oldal, 1990 Ft)

Tere-fere

**Kosztolányi Dezső írásai
a Bácsmegyei Naplóból
1923–1926**

A Kosztolányi-birodalom Kincses Szigetének boldog felfedezőjeként írta alá Botka Ferenc irodalomtörténész az általa szerkesztett *Tere-fere* kötet bevezetőjét. Van ebben, persze, egy adag kedves túlzás, de a testes könyv tényleg igazi felfedezőmunka eredménye, s valóban sokat

ad hozzá a nagy író-költőről rajzolható portréhoz. Hiszen Botka Ferenc olyan írásokat gyűjtött össze, amelyek csak régebbi kiadásokban láttak napvilágot vagy – nagyobb részt – eddig egyáltalán nem jelentek meg könyv alakban.

Ám a *Tere-fere* nemcsak Kosztolányi kutatóinak vagy elmélyült rajongóinak ajánlható olvasmány, hanem mindenkinek, akit egy kicsit is érdekel a magyar irodalom és szellemi élet nem túl régi múltja. Az itt közölt írások változatos, szórakoztató olvasmányt jelentenek ma is, ahogyan megjelenésük idején, az 1920-as években is azok voltak. Annak szánta őket írójuk, Kosztolányi Dezső is. Pedig nem jókedvből születtek.

Prózai okból körmölte őket a költő, a kávéházakba érkező külföldi lapokból tallózva a témák döntő részét: a rendszeres honorárium miatt. A Kosztolányi család levelezéséből az is kiderül, hogy nem közvetlenül a költőnek volt szüksége az egyébként egészen tisztességes havi summára, hanem külhonban maradt családjának, súlyosan beteg édesapja gyógykezelésére és ápolására. A havi 2000 dinárnyi honorárium több volt, mint az apa nyugdíja, s ebből Kosztolányi Szabadkán élő húga és öccse is részesülhetett valamelyest.

Elképzelhető, hogy mekkora munkát jelentett rendszeresen írásokkal ellátni két saját rovatát, a *Tere-ferét* és a *Tudja-e* címűt a Bácsmegyei

Naplóban, melyet ekkor ifjúkori jó barátja, Fenyves Ferenc szerkesztett, meglehetősen igényességgel. 1923-tól sorra bukkannak fel a szabadkai lap hasábjain a magyar irodalom olyan kiválóságai, mint Somlyó Zoltán, Karinthy Frigyes, Móricz Zsigmond vagy Szabó Lőrinc. Ennél a lapnál állandó külső munkatársnak lenni egyáltalán nem lehetett dehonesztáló, de a cikkírás sok energiát és időt elvett a szépprózától és költészettől. A versek mellett ekkor írta Kosztolányi például az *Édes Annát* is.

S bár a szellemes, kellemes írásokat láthatólag irigyelhető rutinál, de mindig színvonalasan abszolválta, amikor az anyagi kényszer elmúlt, egy pillanatig sem folytatta tovább a munkát. 1926 karácsonyán megszakad a sorozat, nem sokkal a szeretett apa halála után. Adott még a lapnak elvétele írásokat, de olyanféle folyamatos közreműködést, mint 1923 és 1926 között, többé már nem vállalt. Ám addig a lehető legváltozatosabb témákról szóltak cikkei. Sokat írt irodalomról és írókról természetesen. Különösen az angolok, franciák, olaszok és az oroszok érdekelték. De elmélázott a fiáker eltűnésén, sokat foglalkozott a női emancipáció ügyeivel (meg kell mondani, nem túl pártolólággal), Mussolinivel (tagadhatatlan pozitív érdeklődéssel), a gyermekjátékokkal, a hóhér-

mesterséggel, hogy csak alig néhányat ragadjunk ki a sokból.

Írásai egy részében megjelöli a lapokat, amelyekből az ötleteket, apropókat meríti. Imponáló a sor az angol, amerikai, francia, olasz és spanyol újságokat nézve. Remek nyelvtudása és hírlapszerkesztőket megszégyenítő fogékonysága a hálás téma iránt alapfeltétele volt a nagyközönség körében is oly népszerű sorozat létének. Előfordult, hogy csak lefordított egy-egy szellemes mondást vagy viccet. Ilyesmiket: „Megházasodik? – Nem. – Miért? – Mert megbánnám. – Miért? – Mert féltékeny lennék. – Miért? – Mert fölszarvazna a feleségem. – Miért? – Mert megérdemelném. – Miért? – Mert megházasodtam.”

Botka Ferenc kemény kutatómunkáját is felvidíthatták az efféle kincsek. Hiszen miután a Bácsmegegyei Napló teljes évfolyamait sem az Országos Széchényi Könyvtárban, sem Szegeden, sem Szabadkán nem lelte, egészen az újvidéki Matica srpskáig kellett mennie, hogy két példány kivételével teljes merítést végezhesen a nevezett sajtótermékből. Az irodalomtudomány és az olvasók öröme.

SZARKA KLÁRA

(Szerkesztette Botka Ferenc, Balassi-Forum, Budapest–Újvidék, 2004, 517 oldal, 2700 Ft)